

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IV. Prout.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

non tantum absoluat ab impetitione Actoris, sed etiam affirmativè pronuntietur, dominium sibi possessori competere. vti colligitur ex l. *Properandum. 10. S. & siquidem, C. de iudiciis*. Vnde generalis doctrina sumitur, quam tradit *Bart. in cit. Authent. Qui semel. verb. Expedi.* Si Actore contumaciter absente Reus non petat causam cognosci, aut si petat, & iudex testes ac probationes recipere aggrediat, tamen iustitiam aut iniustitiam Actoris non satis cognoscat, tum Reum absolvendum esse non simpliciter, sed à citatione ista, vel ab instantia huius actionis, ita tamen vt Actor rediens, si expensas prius factas soluat Reo, actionem ex integro instituere possit: sin autem seu iustitiam seu iniustitiam Actoris deprehenderit, vel etiam jus seu dominium Rei conventi, tum juxta allegata & cognita sententiam definitivam iudex proferet.

CAPITVLVM IV.

Prout.

PARAPHRASIS.

Titius Clericus vocatus ad iudicium petitorium super causa decimarum, post libellum sibi oblatum, contumaciter recessit, postea rediens cautionem juratoriam fecit de parendo iuri, cum autem ad diem statutam adesset, eo tamen pretextu, quod aduocatum suum nondum haberet, per malitiam respondere recusavit. Denique Actore instante respondit, quod 40. annis, decimas de quibus controuersia erat, percepisset, & cum iudex ulterius procedere vellet, vanis tergiuersationibus vtens appellauit, & contumaciter recessit, posthabito iuramento suo. His relictis ad Urbanum III. respondit, Reum contumaciter absentem, ad conuincendam eius malitiam, semel adhuc citandum esse, qui si accesserit, finis imponatur liti; sin verò non accesserit, cum lis ante contestata fuerit,

si liquere possit de meritis causæ, procedatur ad sententiam definitivam; alioquin Actor mittatur in possessionem juris decimarum, seruatâ proprietatis quæstione Reo absenti.

S V M M A R I V M.

1. *Non tantum ad cautionem juratoriam de parendo iuri, sed ad pena etiam stipulationem, si non paruerit, à iudice cogi potest contumax.*
2. *Potest quidem Iudex iterum citare Reum, qui contumaciter & sine iustâ causâ, post litem contestatam appellauit, aut recessit, non tamen tenetur.*
3. *Penes actorem est eligere medium, quo iurari velis contra Reum post litem contestationem contumaciter absentem.*

N O T A I. Contumax si ad iudicium veniat, cogi potest ad cautionem juratoriam, saltem de parendo iuri, interdum etiam iudex cogere potest ad pænæ stipulationem, si iuri non paruerit.

Nota II. Licet Reum, si post litem contestationem contumax sit, absque rationabili causâ appellando ac recedendo necesse non sit denuò citare, c. 2. h. t. in 6. Consultum tamen est, citationem iterum decerni ad malitiam eius conuincendam. Ita Imola hîc n. 4. *Panorm. n. 7.* Nota autem, quod dixerimus, *absque rationabili causâ*, nam alioqui à iudice gravatus iniuste, appellare & recedere potest, etsi ante ediderit iuramentum de parendo iuri, quia iuramentum editum circa materiam juris, interpretandum est, secundum limites juris, neque amplius extendendum, vti docet *gl. in c. De iureiurando. in 6. c. Ad nostram 21. de iureiur.* Cum itaque parti litiganti ex iustâ causâ appellare, & à iudice recedere de jure concessum sit, idè etiam iuramentum talem conditionem suscipit, ut sensus sit, quod iurans iudicio obtemperare velit, quatenus de jure obligatur.

Nota III. Si reus post litem contestatam contumaciter se absenter, potest iudex

dex Actore postulante receptis testibus aliisque probationibus, si de meritis causæ liqueat, procedere ad sententiam definitivam. *l. Consensaneum s. C. quomodo & quando.* Dixi autem, *Actore postulante*, nam ut ex eadem lege constat, alia insuper remedia sunt, quibus Actori subuenitur, videlicet ut Reus capiatur, & in iudicium trahatur, vel ut actor in reali actione mittatur in solidam possessionem rei petitiæ. In personali autem actione, mittatur in possessionem bonorum secundum modum debiti, ita ut postea Reus si recuperare velit, actoris onus subire debeat, uti tradit *gl. in cit. l.*

3 Quia verò dicta remedia in priuatam a actoris vtilitatem introducta sunt, idè ipsi, quod maluerit eligere concessum est, uti *Panorm. hic docet n. 18. & 22.* Vbi generalem Regulam tradit. Si in iure plura remedia alternatiuè concedantur in fauorem partis, tamen si verba ad iudicem dirigantur, tamen in partis electione esse, vnum eligere, & à iudice petere, ut id exquiratur.

CAPITVLVM V.

Finem.

PARAPHRASIS.

Cum expediat finem litibus maturè imponi, præsertim in causis beneficiorum, quippe quæ sine Ecclesiarum damno diu vacare non possunt, idè statuit Innocentius III. Si, postquam vna pars litigantium suam intentionem fundauit, altera exceptionem peremptoriam opponat, quam in continenti probare nolit, aut non possit, ut ad moderatas expensas, parti aduersariæ condemnentur, quas fecit ex illo tempore, quo induciæ concessæ sunt ad peremptoriam probandam; aut si expensas soluere nequeat, alio modo secundum iudicis arbitrium puniatur; hæc tamen intelligi debent, si exceptionem oppo-

nens in ea probanda defecerit, & merito quidem ita decretum est, ad arcedendam hominum malitiam, qui frequenter ad impediendum aut differendum processum, exceptiones falsas opponere solent.

S V M M A R I V M.

1. *Ad lites citò expediendas friuola exceptiones, & dilationes amputari debent.*
2. *Intentione Actoris jam probatâ & fundatâ, opponi tamen potest exceptio peremptoria, qua sit cum ea compossibilis.*
3. *Non tantum qui in dilatoria seu emergente exceptione quam opposuit, probanda deficit, ad expensas aduersario restituendus per interlocutoriam Sententiam rectè condemnatur, ante definitivam in causâ principali latam, sed ex speciali capituli huius constitutione etiâ ille, qui deficit in probanda peremptoria exceptione, quam temerè opposuit.*
4. *Mulctatur ob delictum in pecunia, si ob inopiam eam soluere non possit, in corpore puniendus est.*

NOTA I. Lites quantum fieri potest, citò expediri & non protrahi debent absque necessitate, ne partes litigantes laboribus & expensis frustra fatigentur; quamobrem exceptiones friuolæ, & dilationes non necessariae amputari debent, maximè in causis beneficialibus, aliisque spiritualibus. *Clement. 2. de Verb. signific.*

NOTA II. Exceptio peremptoria opponi etiam potest, postquam probationes ab Actore allatæ, testes publicati, & in causâ conclusum fuit. Ita *gloss. hic verb. Exceptionem.* & bene explicat *Panorm. n. 3.* Intelligendum id esse de Exceptionibus, quæ compossibiles sunt cum intentione Actoris probata & fundata, v. g. si actor probauit matrimonium in facie Ecclesiæ contractum, alter coniux obijcere potest impedimentum consanguinitatis. *c. 1. de Ordin. cognit.* Item si actor probauit, equum ad se titulo emptionis pertinere, Reus conuentus legitimam viuca-